

บทที่ 2

เอกสารและวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการประชาสัมพันธ

แต่เดิมมาคำว่า "การประชาสัมพันธ" ยังไม่มีใช้ แต่มีคำอื่นใช้แทนอยู่คือคำว่า "โฆษณา" และต่อมาจึงเปลี่ยนจากคำว่า "โฆษณา" มาเป็น "การประชาสัมพันธ" และใช้มาจนทุกวันนี้¹

ความหมายของการประชาสัมพันธนี้ มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านด้วยกัน เช่น คุณสุภาวดี ขุนหศาสร์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า

การประชาสัมพันธ คือการติดต่อชักนำและการให้ข้อถกอธิบายข่าวสาร ความรู้ และความคิดเห็นจากสถาบันไปยังกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง และการติดต่อชักนำข่าวสาร ความรู้ ความคิดเห็น ตลอดจนความรู้สึกลึกนึ้กคึกจากกลุ่มประชาชนเหล่านั้น ไปให้สถาบันทราบด้วยการสนับสนุนอย่างจริงจังที่จะสร้างผลประโยชน์ร่วมกัน และจะช่วยให้สถาบันมีการปรับตัวเอง ให้ประสานงานกลมกลืนกับประชาชนได้²

จันทร์ ชุ่มเมืองบักษ์ ได้ให้ความหมายของคำว่า "การประชาสัมพันธ" คล้ายกันกับ สุภาวดี ขุนหศาสร์ ดังนี้คือ

¹จันทร์ ชุ่มเมืองบักษ์, "วิชาการประชาสัมพันธสำหรับครู," มิตรครู 9(บักษ์หลัง พฤษภาคม 2510): 21 - 43.

²สุภาวดี ขุนหศาสร์, "ประชาสัมพันธงานในอุดมคติ," นิเทศสาร 2(กรกฎาคม 2516): 4 - 5.

การประชาสัมพันธ์ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นกับบุคคลสองฝ่ายหรือสองกลุ่ม หรือระหว่างบุคคล หรือสถาบันกับกลุ่มประชาชน ทั้งนี้เพื่อจรรโลงไว้ซึ่งความเข้าใจอันดีต่อกัน อันจะเป็นทางให้เกิดความศรัทธา ความร่วมมือและความสนับสนุนให้สถาบันนั้น ๆ ดำเนินงานไปได้โดยสัมฤทธิ์ผล สมความมุ่งหมาย ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้¹

ส่วน สะอาด ศัมสุภณ ได้ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์ไว้ว่า

เป็นวิธีการอันหนึ่งของสถาบันที่เป็นการกระทำต่อเนื่องกัน ในอันที่จะสร้างหรือยังให้เกิดความสัมพันธ์ราบรื่นกับบรรดากลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สถาบันกับกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจและสนับสนุนซึ่งกันและกัน อันจะเป็นประโยชน์ให้สถาบันนั้น ๆ ดำเนินงานไปได้ผลดีสมความมุ่งหมาย ทั้งนี้โดยคำนึงถึงประชาคมติ และความเห็นชอบของกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องเป็นมัตถ์พิจารณาสำคัญด้วย²

ในทัศนะของ ดร. ภิญโญ สาคร ได้ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์ไว้ว่า

การประชาสัมพันธ์ หมายถึง การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มบุคคลใดกลุ่มบุคคลหนึ่งกับประชาชน ซึ่งกลุ่มบุคคลนั้นมีหน้าที่ต้องรับใช้หรือให้บริการ การประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนเป็นกระบวนการไม่ตรีสองทาง (a two way process) คือโรงเรียนเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับบรรดาความคิดเห็นต่าง ๆ สัมพันธ์กับประชาชนที่เกี่ยวข้อง³

รองศาสตราจารย์ ชม ภูมิภาค มีความเห็นว่า

¹ จันทร ชุมเมืองบั๊กซ์, "วิชาการประชาสัมพันธ์สำหรับครู," หน้า 23.

² สะอาด ศัมสุภณ, การประชาสัมพันธ์ (พระนคร: มงคลการพิมพ์, 2500), หน้า 10.

³ ภิญโญ สาคร, หลักบริหารการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2519), หน้า 220.

การประชาสัมพันธ์คือความพยายามของหน่วยงานหนึ่งสร้างหรือปรับความสัมพันธ์กับกลุ่มชน หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่เรียกว่าความสัมพันธ์อันดีอันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่หน่วยงานนั้นวางไว้โดยราบรื่น โดยที่เห็นว่ากลุ่มชนที่เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องนั้นมีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของความพยายามที่จะให้บรรลุเป้าหมายเช่นนั้น¹

นอกจากนี้ยังมีชาวต่างประเทศได้ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์ไว้คล้ายกันกับนักประชาสัมพันธ์ และนักการศึกษาของไทยที่กล่าวมาแล้วข้างต้นคือ

เอ็ดวาร์ด แอด เบอ์เนตส์ (Edward L. Bernays) ให้ความหมายไว้ว่า การประชาสัมพันธ์มีความหมาย 3 ประการคือ เป็นการติดต่อเผยแพร่ข่าวสารแก่ประชาชนทั้งหลาย เพื่อทราบเรื่องราวต่าง ๆ อย่างหนึ่งกับเป็นเครื่องมือเชิญชวนประชาชนให้สนับสนุนการดำเนินงานด้วยการสร้างความคิดเห็นคล้ายกันทั้งสองฝ่าย ในประการสุดท้ายหมายถึงการดำเนินการปรับแนวความคิดระหว่างองค์กรกับประชาชน ให้สอดคล้องในทิศทางเดียวกัน เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง²

003817

สกอต เอ็ม คัทลิป (Scott M. Cutlip) ชาวต่างประเทศอีกผู้หนึ่งให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์ไว้ว่า "คือการติดต่อเผยแพร่ข่าวสารนโยบายของหน่วยงานไปยังประชาชนทั้งหลายที่มีส่วนสัมพันธ์ ขณะเดียวกันเป็นแนวทางตรวจสอบความคิดเห็น ความรู้ ความต้องการของประชาชนให้หน่วยงาน หรือองค์กรทราบ เพื่อสร้างความสนับสนุนอย่างแท้จริงให้เกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่าย ให้สามารถปรับหน่วยงานตามแนวความคิดของ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ชม ภูมิภาค, หลักการประชาสัมพันธ์ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, 2516), หน้า 3.

²Edward L. Bernays, Public Relations (Norman: University of Oklahoma Press, 1952), p. 3.

สังคมได้¹

จากความหมายของการประชาสัมพันธ์ที่นักการศึกษาและนักประชาสัมพันธ์ของไทยและต่างประเทศได้ให้ความหมายไว้ สรุปได้ว่า

การประชาสัมพันธ์ หมายถึง การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานหรือบุคคล และระหว่างบุคคลในหน่วยงาน เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ สนับสนุน ให้การดำเนินงานของหน่วยงานบรรลุผลตามวัตถุประสงค์

ความหมายของการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

เลสลี คัมบลิว คินเครด (Leslie W. Kindred) ได้ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์โรงเรียนไว้ว่า "เป็นกระบวนการสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในความต้องการและวัตถุประสงค์ของการศึกษา สนใจที่จะให้การสนับสนุนและ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้น ²

รองศาสตราจารย์ ชม ภูมิภาค ได้ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์คล้ายกันกับของ เลสลี คัมบลิว คินเครด (Leslie W. Kindred) คือ "เป็นกระบวนการที่จะสร้างสรรค์ความสัมพันธ์ในการทำงานแบบเป็นมิตรระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นการกระทำที่จะช่วยให้ชุมชนได้ทราบถึงเรื่องราวของโรงเรียน ทราบถึงโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน ³

¹ Scott M. Cutlip, and Allen H. Center, Effective Public Relations (Prentice Hall, Inc., New Jersey, 1964), p. 4.

² Leslie W. Kindred, School Public Relations (The United State of American: Prentice-Hall, Inc., 1957), p. 16.

³ ชม ภูมิภาค, หลักการประชาสัมพันธ์, หน้า 272.

จากความหมายของการประชาสัมพันธ์ และความหมายของการประชาสัมพันธ์
โรงเรียน จาก Leslie W. Kindred และ ชม ภูมิภาค ได้กล่าวไว้ข้างต้นสรุปความ
หมายของการประชาสัมพันธ์โรงเรียนได้ว่า "คือกระบวนการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชน ให้ชุมชนได้รู้และเข้าใจความต้องการของโรงเรียน สนใจ สนับสนุนและ
เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน"

ประวัติความเป็นมาของการประชาสัมพันธ์

เข้าใจกันว่ามนุษย์รู้จักใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ (แต่ก่อนเรียกว่า โฆษณา)
อย่างง่าย ๆ มาแล้วตั้งแต่สมัยโบราณ คือตั้งแต่มนุษย์เริ่มอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อน
เป็นหมู่เหล่าและพบหลักฐานว่า ได้มีการประชาสัมพันธ์เมื่อมีการค้นพบศิลาจารึกเก่าแก่
อายุกว่า 4,000 ปีในประเทศอิรัก ซึ่งเป็นข้อความประกาศชี้แจง วิธีหว่านเมล็ดพืช
วิธีท่อน้ำ การกำจัดหนูที่ทำลายพืชไร่ ตลอดจนการเก็บเกี่ยว จนกระทั่งปี ค.ศ. 1776
การประชาสัมพันธ์ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับวงการศาสนา การพูด การโฆษณา หนังสือพิมพ์
ทางการทูต ในปี ค.ศ. 1939 จึงได้มีหน่วยงานประชาสัมพันธ์ขึ้นในทบวงทหารบกของสหรัฐ-
อเมริกา ในประเทศอังกฤษมีเจ้าหน้าที่หนังสือพิมพ์ประจำอยู่สำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อทำ-
หน้าที่การประชาสัมพันธ์เพียงอย่างเดียว จากนั้นมาการประชาสัมพันธ์ก็ค่อย ๆ เจริญขึ้น
ทีละน้อย มีหลักเกณฑ์ มีมาตรฐานที่แน่นอน จนกระทั่งมีบทบาทอย่างสำคัญเช่นทุกวันนี้ อาจ
กล่าวได้ว่า การประชาสัมพันธ์เริ่มมีบทบาทอย่างแท้จริงในการดำเนินงานกิจการทุกอย่าง
อย่างกว้างขวางในทุกประเทศเมื่อประมาณ 30 ปีมานี้¹

ในประเทศไทย การประชาสัมพันธ์ เริ่มมีบทบาทตั้งแต่สมัยสุโขทัย และออก
มาในลักษณะการปลุกใจให้รักชาติ การร้องเพลง การสรรเสริญวีระกรรมของวีรบุรุษ²

¹ จันทร ชุมเมืองปักษ์, "วิชาการประชาสัมพันธ์สำหรับครู," หน้า 24-43.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 23.

ในรัชกาลของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช การจัดการประชาสัมพันธ์ของท่านนับว่าได้ผลและถูกต้องตามหลักการของการประชาสัมพันธ์ เป็นลักษณะสื่อสัมพันธ์แบบสองทาง คือนอกจากฝ่ายปกครองจะแถลงข่าวสารให้ประชาชนทราบแล้ว ยังพร้อมที่จะสำรวจประชามติ รับทราบข่าวสารความต้องการของประชาชนกลับไปสู่ฝ่ายปกครอง¹ พระองค์ได้ทรงแสวงกระเบื้องไว้ที่หน้าประตูพระบรมมหาราชวัง ราษฎรผู้ใดได้รับความเดือดร้อน และต้องการร้องทุกข์ในเรื่องใดก็มาส่งกระเบื้องที่แสวงไว้ พระองค์ก็ทรงให้เข้าไปเพื่อรับทราบความเดือดร้อนของราษฎร และแก้ไขข้อข้องใจ ขจัดเบียดเบียนความเดือดร้อนให้หายไป

การประชาสัมพันธ์คนทั่วไปมักจะคิดว่า เป็นงานพวกหนังสือพิมพ์หรืองานที่มีหน้าที่แจกข่าวสารอันพึงเป็นประโยชน์สำหรับกลุ่มชนหรือบริษัทห้างร้านค้าเท่านั้น ไม่มีความจำเป็นใด ๆ สำหรับบุคคลอาชีพอื่น ๆ แต่แท้ที่จริงแล้วหาได้เป็นเช่นนั้นไม่ งานประชาสัมพันธ์เป็นศาสตร์สำคัญอย่างหนึ่ง มีความลึกซึ้งซับซ้อนในวิธีปฏิบัติมากมาย ทั้งขอบข่ายงานก็กว้างขวางมาก เราจึงอาจลงความเห็นได้ว่า งานประชาสัมพันธ์และวิชาการประชาสัมพันธ์ กลับกลายเป็นสิ่งจำเป็นต่อสังคมไปแล้ว²

ปัจจุบันการประชาสัมพันธ์ของประเทศไทยได้ก้าวหน้าไปมาก มีหน่วยงานประชาสัมพันธ์ระดับกรม คือกรมประชาสัมพันธ์ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี³ ในวงราชการอื่นๆ ทั้งของเอกชนและของรัฐบาล ส่วนใหญ่จะมีแผนกประชาสัมพันธ์ของตนเองขึ้น โดยเฉพาะองค์การธุรกิจขนาดใหญ่จะถือว่า การประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับหน่วยงานของเขา เพราะ

¹ท. กล้วยไม้ ๓ อุษยยา, "การประชาสัมพันธ์ของไทยในอดีต," นิเทศสาร 1 (พฤศจิกายน 2515): 17 - 19.

²ชม ภูมิภาค, หลักประชาสัมพันธ์, คำนำ.

³จุฑัย หิรัญโต, ศิลปศาสตร์ของนักบริหาร (กรุงเทพมหานคร: โอเคียนส์โตร์, 2520), หน้า 227.

องค์การธุรกิจต้องติดต่อดำเนินการกับบุคคลภายนอกตลอดเวลา การสร้างความเข้าใจ
ประทับใจ และทัศนคติที่ดีต่อประชาชน แม้จะเป็นเรื่องเพียงเล็กน้อย ก็ย่อมก่อให้เกิด
ความเลื่อมใสศรัทธาและ เกิดความนิยมชมชอบ

ความมุ่งหมายของการประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน

การประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นงานที่ต้องอาศัยความพยายาม ทำงานอย่าง
จริงจังของครูและผู้บริหารการศึกษา ชม ภูมิภาค ไคยกกล่าวอ้างของอับราฮามลินคอล์น
ที่พิมพ์ไว้ในหนังสือหลักการประชาสัมพันธ์ของเขาว่า "ถ้าหากประชาชนพอใจแล้ว จะไม่
มีอะไรล้มเหลว แต่ถ้าหากประชาชนไม่พอใจจะไม่ทำอะไรทำได้สำเร็จเลย" (with public
sentiment, nothing can fail. without it, nothing can succeed)
จากคำพูดนี้ถ้าหากเป็นจริงแล้ว การประชาสัมพันธ์โรงเรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็นหลีกเลี่ยง
ไม่ได้¹ ในการดำเนินงานนั้นสถาบันต้องให้โอกาสประชาชนในการพูดหรือเขียน เพื่อ
ที่จะแสดงออกซึ่งความคิดเห็นโดยเสรีที่เขามีต่อสถาบันด้วย เฮอเบิร์ท ลอยด์ (Herbert
Lloyd) กล่าวว่า "ผู้บริหารที่ฉลาดย่อมรับฟังปฏิกิริยาและความคิดเห็นของประชาชน
เสมอ"²

วิจิตร อวระกุล กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนมิได้มีความหมาย
เพียงการโฆษณาชื่อเสียง กิจกรรมหรือเผยแพร่ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโรงเรียนให้ประชาชน
ทราบเท่านั้น ความมุ่งหมายของการดำเนินการประชาสัมพันธ์โรงเรียนมีความหมายกว้าง
ออกไปอีกคือ

1. เพื่อให้นักเรียน ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง เข้าใจระเบียบเหตุผล และความ

¹ชม ภูมิภาค, หลักการประชาสัมพันธ์, หน้า 272.

²Herbert Lloyd, Public Relations: Teach yourself book
(London: The English University Press Ltd., 1971), p. 8.

จำเป็นที่จะต้องมีการประเมินให้รู้ให้เข้าใจ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติ

2. เป็นการรายงานให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชน ได้ทราบเกี่ยวกับการดำเนินงาน และกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

3. เป็นการสร้างชื่อเสียง เกียรติคุณ ความเชื่อถือ เลื่อมใส ความนิยมมั่นใจ ในโรงเรียนให้เกิดในหมู่ประชาชนทั่วไป

4. ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา ให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ เป็นหน้าที่ในฐานะประชาชนคนหนึ่งในห้องเรียนที่จะต้องให้ความร่วมมือ ความสนใจ เข้ามามีส่วนร่วมดูแลและช่วยจัดการศึกษาของโรงเรียน

5. เชิญชวนและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนให้เข้ามามีส่วนช่วยเหลือเกื้อกูลโรงเรียน ในเรื่องของการศึกษา อาจเป็นการช่วยเหลือค่าน้ำล้างกาย จิตใจ วัสดุ แรงงาน ตลอดจนเงินตรา

6. ส่งเสริมให้ครูกับนักเรียนและผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน เพื่อช่วยกันแก้ปัญหาการศึกษาของเด็ก ครู โรงเรียน และบ้าน

7. เพื่อให้โรงเรียนดำเนินนโยบายเปิดประตู (open door policy) โดยเป็นศูนย์กลางการบริการประชาชนทางด้านการศึกษา วัฒนธรรม และบริการ

8. เพื่อให้โรงเรียนได้มีโอกาสสนองตอบ ความต้องการของประชาชนในห้องเรียนเกี่ยวกับการศึกษา และเป็นประโยชน์ต่อชุมชนนั้นได้อย่างแท้จริง

9. ช่วยแก้ไข ขจัดบิดเบือน ความขัดแย้ง บรรเทาข้อข้องใจทั้งหลายในแง่ต่างๆ ที่นักเรียน ผู้ปกครอง ครู ประชาชน ที่มีต่อโรงเรียนให้สิ้นไป ให้ทุกฝ่ายมองโรงเรียนด้วยความชื่นชม มีความเชื่อถือและนิยมยกย่อง

10. เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ให้เกิดขึ้นทั่วไปอย่างไม่จำกัดโดยถือว่าโรงเรียนเป็นของชุมชน เพื่อชุมชน บริหารโดยผู้ที่อยู่ในชุมชนนั้น

11. เพื่อเปิดโอกาสให้ฝ่ายต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เสนอแนะเพื่อปรับปรุงการศึกษา ให้เป็นไปตามแนวความคิด ความต้องการของสังคม ห้องเรียน ชุมชน มีใช้เพียงแต่เป็นไปตามความต้องการของครู หรือโรงเรียน

เท่านั้น¹

ภิญโญ สาร ไคกล่าวถึงความมุ่งหมายของการจัดประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนไว้สอดคล้องกับวิจิตร อวาระกุลเกือบทุกข้อคือ

1. เสนอรายงานให้ประชาชนทราบ เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน
2. สร้างความเชื่อถือ ความมั่นใจ และความนิยมที่มีต่อโรงเรียนให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน
3. สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามาช่วยเหลือเกื้อกูล กิจการเกี่ยวกับการศึกษาต่าง ๆ ของโรงเรียน ทั้งในด้านการเงิน วัสดุ แรงงาน และกำลังใจ
4. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจในความสำคัญของการศึกษา และให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่า เป็นหน้าที่ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยทุกคนที่จะต้องให้ความสนใจ และเข้ามามีส่วนร่วมดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียน
5. ส่งเสริมให้ครูกับผู้นักครอง มีความใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การเรียนการสอนได้ผลดี ด้วยความร่วมมือกันทั้งทางโรงเรียนและทางบ้าน
6. สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างบ้านโรงเรียนและชุมชนหรือท้องถิ่น ที่โรงเรียนตั้งอยู่ให้เกิดขึ้น โดยมีโรงเรียนเป็นทั้งศูนย์ประชาคม ศูนย์การศึกษา และศูนย์วัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ
7. ประเมินความต้องการของผู้ปกครอง และประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนมีโอกาสสนองความต้องการอันแท้จริงของประชาชนได้จริง ๆ
8. แก้อใจ บัดเป่าคลี่คลาย บรรเทาข้อข้องใจและสิ่งที่จะทำให้ประชาชนเข้าใจโรงเรียนผิด ๆ ช่วยให้ประชาชนมองโรงเรียนในแง่ดี มีความเข้าใจและเห็นใจโรงเรียนมองครูและนักเรียน ด้วยความเชื่อถือนิยมยกย่อง²

¹วิจิตร อวาระกุล, การประชาสัมพันธ์: หลักและวิธีปฏิบัติ (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2522), หน้า 252 - 258.

²ภิญโญ สาร, หลักบริหารการศึกษา, หน้า 220 - 221.

แต่ พันธุ์ หันนาคินทร์ ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการจัดประชาสัมพันธ์ไว้เพียง 5 ข้อคือ

1. แลกเปลี่ยนข่าวสาร (Information) ต่าง ๆ ที่ผู้ปกครองต้องการทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งได้ส่งดูทุกสถานมาเข้าเรียน
2. หากความร่วมมือจากชุมชน ทำให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียนดีขึ้น และดังนั้น ย่อมจะสามารถจัดความเห็นขัดแย้งระหว่างนโยบายของโรงเรียน กับความเชื่อถือหรือความรู้สึกนึกคิดของผู้ปกครองในชุมชนนั้นได้
3. ป้องกันความเข้าใจผิด และป้องกันการถูกโจมตี หรือวิพากษ์วิจารณ์อย่างไม่เป็นธรรมจากบุคคลที่ไม่เป็นมิตรต่อโรงเรียน หรือต่อบุคคลในโรงเรียน โดยเฉพาะครูใหญ่เอง
4. เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนเห็นคุณค่าทางการศึกษา และพยายามที่จะเรียนต่อไปในเมื่อทราบจุดหมาย วิชาที่มีสอนในโรงเรียน ตลอดจนแนวทางที่จะประกอบอาชีพหรือจะเรียนต่อในเมื่อจบออกจากโรงเรียนนั้นไปแล้ว
5. ทำให้ผู้ปกครองเกิดความเชื่อมั่นในโรงเรียนมากยิ่งขึ้น เพราะได้ทราบข่าวคราวความเป็นไป และความเคลื่อนไหวของโรงเรียนอยู่เสมอ¹

* จากความมุ่งหมายของการจัดประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน ของบุคคลที่กล่าวมาแล้วนั้น สรุปได้ว่าผู้จัดทำมีกิจกรรมประชาสัมพันธ์โรงเรียนก็เพื่อที่จะให้กลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน เป็นต้นว่า ครู นักเรียนและผู้ปกครอง ได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ ระเบียบต่าง ๆ การดำเนินงานของโรงเรียน สร้างเสริมความนิยมนับถือ และเกิดศรัทธาต่อกัน เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนโรงเรียนให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น*

¹ พันธุ์ หันนาคินทร์, หลักการบริหารโรงเรียน (กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2513), หน้า 249 - 250.

ด้วยเหตุนี้การดำเนินการจัดโรงเรียนประถมศึกษาปัจจุบัน ได้เริ่มเปลี่ยนวิธีการจัดไปอีกแนวทางหนึ่ง คือพยายามจะจัดโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นโรงเรียนของชุมชน โดยแท้จริง โดยมีโครงการทดลองจัดโรงเรียนประชาบาลให้เป็นโรงเรียนชุมชนขึ้นตั้งแต่ปี 2512¹ เป็นต้นมา และได้ดำเนินการติดต่อกันเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน จุดหมายสำคัญของโรงเรียนชุมชนก็คือจะแนะนำและปลูกฝังแนวความคิดใหม่ให้ทั้งเด็กและผู้ปกครองของเด็กในชุมชนนั้น เพื่อที่จะได้นำความรู้และความคิดใหม่ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนนั้น เพื่อที่จะได้นำความรู้และความคิดใหม่ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนนั้น โดยเฉพาะประชาชนในท้องถิ่นหรือชุมชนนั้นมีส่วนรับผิดชอบในการ เริ่มจัดตั้งและดำเนินงานโรงเรียนนี้เท่า ๆ กับรัฐบาล และการให้การศึกษาบรมดั่งกล่าวก็มีได้มีแต่ในด้านความรู้ทั่วไปอย่างเดียว หากแต่ยังรวมไปถึงความรู้ด้านเกษตรกรรม สาธารณสุข การสหกรณ์ การตลาด อันเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชุมชนนั้นโดยตรงด้วย²

หลักการจัดประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน

ในการจัดประชาสัมพันธ์โรงเรียน ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้หลักในการจัดประชาสัมพันธ์ไว้ส่วนใหญ่คล้ายคลึงกัน มีแตกต่างกันบ้างเล็กน้อย เช่น

ดร. วิทย์ ศิวะศิริยานนท์ ได้กล่าวถึงหลักการประชาสัมพันธ์ไว้ดังนี้

1. มีเป้าหมายในการจัดประชาสัมพันธ์
2. รู้สภาพจิตของคนกลุ่มต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการประสานงาน
3. รู้นโยบายหน่วยงานที่ตนทำอยู่
4. รู้จักใช้เครื่องมือในงานด้านประชาสัมพันธ์

¹ วิทยุ สาทร, หลักบริหารการศึกษา, หน้า 414.

² สนั่น อินทรประเสริฐ, "การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม," สภาการศึกษาแห่งชาติ 5 (ตุลาคม 2513): 48.

5. บิดหลักความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อเป็นที่ไว้วางใจของคนทั่วไป
6. อุปกรณ์ที่ใช้ควรมีคุณภาพสูง เพื่อผลในการปฏิบัติงาน
7. ต้องกระทำต่อเนื่องกันโดยสม่ำเสมอ
8. งานประชาสัมพันธ์ต้องกระทำโดยเปิดเผย
9. ต้องพยายามเข้าถึงบุคคลผู้ที่มีความคิดเห็นหรือการกระทำของเขาเป็นที่เชื่อถือของคนหมู่มาก ทั้งนี้เพื่ออาศัยการประชาสัมพันธ์ฝ่ายบุคคลเหล่านี้ไปสู่ชนหมู่มาก¹

และภิญโญ สาคร ได้ให้หลักการจัดประชาสัมพันธ์โรงเรียนไว้ดังนี้

1. ดำเนินงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ และความตรงไปตรงมา
2. การติดต่อทุกชนิดให้เป็นไปในทางบวก คือไม่มุ่งการปฏิเสธข่าวเป็นหลัก แต่มุ่งสร้างข่าวดีเป็นประจำ
3. ดำเนินงานต่อเนื่องกันไปตลอดเวลาและตลอดปี โดยไม่หยุดยั้ง
4. พยายามสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นโดยทั่วไป ไม่จำกัดวงเฉพาะกลุ่มนั้นกลุ่มนี้ เพราะถือว่าโรงเรียนเป็นของประชาชน ดำเนินงานโดยประชาชน และเพื่อประโยชน์ของประชาชน
5. คำนึงว่าหรืออนุญาตเสมอที่จะรับฟังความคิดและรับข้อเสนอแนะของประชาชนหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือสนใจกิจการของโรงเรียนมาพิจารณาปฏิบัติตามสมควร
6. ใช้วิธีการง่าย ๆ เป็นกันเองกับประชาชนเป็นหลักในการดำเนินงาน ประชาสัมพันธ์คือไม่มีการถือเขาถือเรา หรือถือยศถือศักดิ์กับผู้ใด บรรดาเรื่องราวที่เสนอต่อประชาชนก็เป็นไปอย่างง่าย ๆ ไม่มีพิธีรีตอง²

¹วิทย์ ศิวะศิริยานนท์, "การประชาสัมพันธ์ของรัฐในปัจจุบัน," บทบาทของการประชาสัมพันธ์ในการพัฒนาประเทศ (กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครการพิมพ์, /ม.ป.ป./), หน้า 177 - 178.

²ภิญโญ สาคร, หลักบริหารการศึกษา, หน้า 221 - 222.

จะเห็นว่าหลักการประชาสัมพันธ์โรงเรียนของ ญิญญู สาขร แตกต่างจาก หลักการประชาสัมพันธ์ของ วิทย์ ศิวะศิริยานนท์ 2 ประการคือ ประการแรกคือในตัว - พร้อมอยู่เสมอที่จะรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ประการที่สอง ใช้วิธีการง่าย ๆ ไม่ถือเอาถือเรา

แอนแลน แองกอฟฟ์ (Allan Angoff) นักวิชาการต่างชาติ ได้กล่าวถึง หลักการประชาสัมพันธ์โรงเรียนไว้ในหนังสือ Public Relations of Libraries ส่วนใหญ่สอดคล้องกับที่กล่าวมาแล้วแต่ของแอนแลน แองกอฟฟ์ (Allan Angoff) ให้มีการประเมินผลโครงการประชาสัมพันธ์เพิ่มเติมด้วย¹

สื่อในการประชาสัมพันธ์

ในการจัดประชาสัมพันธ์โรงเรียน เพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมายและหลัก การที่กล่าวมาแล้ว โรงเรียนจะต้องมีสื่อมีเครื่องมือที่ดีที่นำมาใช้แล้วเกิดผล ได้รับการ สนับสนุน หรือสร้างเสริมวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์ด้วย การใช้สื่อในการ - ประชาสัมพันธ์จึงมีความมุ่งหมายให้วัตถุประสงค์ของการประ ชาสัมพันธ์บรรลุผลคือ

1. ใช้สื่อเพื่อเป็นเครื่องช่วยในการเผยแพร่ (publicity) แข็งความ เสนอข่าว (news) ประกาศ (declaration) ให้การศึกษา (to educate) เพื่อ แจ้งข่าวคราว (to inform) ให้ความรู้ (knowledge) ให้ความเข้าใจ (under- standing) ที่ดี ที่ถูกต้องแก่ประชาชน เพื่อจงใจและให้เกิดความร่วมมือสนับสนุนการ คำเนินงานของสถาบัน
2. ใช้สื่อเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจ อันดี และ ความสามัคคี ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในหน่วยงานของชาติ

¹Allan Angoff, Public Relations for Libraries (London: Greenwood Press, 1975), p. 105.

3. ใช้สื่อเพื่อเป็นการสื่อสาร การฟังหรือหาข่าวสะท้อนกลับ (feed back) ของประชาชนในรูปของประชามติ เกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาบัน และในเรื่องอื่นๆ เพื่อปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการ

4. ใช้การพูด การเขียน ก็เพื่อกระตุ้นให้เกิดความเชื่อถือ และมุ่งหวังที่จะให้มีหรือเกิดการกระทำเป็นต้น¹

การใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์ อาจแบ่งประเภทของสื่อได้ดังนี้

1. ประเภทสื่อคำพูด อมปาก (the spoken word oral communication) ซึ่งได้แก่

- การพูดทั่ว ๆ ไป
- การติดต่อสนทนา
- การปราศรัย
- การกล่าวสุนทรพจน์
- การให้โอวาท
- การอบรม
- การพูดทางโทรศัพท์
- การประชุมแบบต่าง ๆ
- การอภิปรายต่าง ๆ
- การประชุมชี้แจง
- ข่าวดู

2. ประเภทสิ่งพิมพ์ (The Printed words) สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ อาจแบ่งตามลักษณะได้ดังนี้

2.1 แผ่นปลิว (leaflets)

¹ วิจิตร อวาระกุล, การประชาสัมพันธ์: หลักและวิธีปฏิบัติ, หน้า 108.

- 2.2 แผ่นพับ (folders)
 - 2.3 หนังสือพิมพ์เผยแพร่เล่มเล็ก ๆ (pamphlets)
 - 2.4 เอกสารแนะนำประกอบ (brochures)
 - 2.5 หนังสือเวียน (Circular letters)
 - 2.6 จกหมายติดต่อ (Correspondence)
 - 2.7 หนังสือพิมพ์กำแพง (Wall street journal wall news paper)
 - 2.8 เอกสารเผยแพร่ (bulletin)
 - 2.9 หนังสือต่าง ๆ (books)
 - 2.10 หนังสือเล่มเล็ก (booklets)
 - 2.11 แผ่นโฆษณา (Poster)
 - 2.12 หนังสือพิมพ์ฉบับพิเศษ (Newspaper supplement)
 - 2.13 หนังสือภาพ (Photo books)
 - 2.14 นิตยสาร (journals)
 - 2.15 หนังสือคู่มือ (hand books)
 - 2.16 แพ้มหรือหนังสือคู่มือสำหรับผู้สื่อข่าว (press kits)
 - 2.17 หนังสือรายงานประจำปี (Year books, annual reports)
3. ประเภทภาพและเสียง (Sight and Sound)
 - 3.1 วิทยุกระจายเสียง (radio)
 - 3.2 โทรทัศน์ (television)
 - 3.3 ภาพถ่าย รูปภาพกิจกรรม (press illustrations)
 - 3.4 สไลด์ (slide)
 - 3.5 ภาพยนตร์ (film)
 - 3.6 เครื่องขยายเสียง (Public address system)
 - 3.7 เครื่องบันทึกเสียง (tape recorder)
 - 3.8 แผ่นเสียง (dise)

3.9 อุปกรณ์โสตทัศนอื่น ๆ ¹

การจัดประชาสัมพันธ์โรงเรียนนอกจากจะใช้สื่อหรือเครื่องมือที่ดีที่นำมาใช้ให้เกิดผลกับบุคคลภายนอกโรงเรียนนั้น ควรพิจารณาโดยรวมก่อนว่า ภายในโรงเรียนเองนั้น คณะครู คนงาน นักเรียน มีความสัมพันธ์และเข้าใจโรงเรียนดีพอแล้วหรือยัง การประชาสัมพันธ์ภายในโรงเรียนดี จะทำให้คนภายนอกมองเห็นภาพพจน์ของโรงเรียนดีไปด้วย เป็นการประชาสัมพันธ์โรงเรียนไปในตัว แต่ถ้การประชาสัมพันธ์ภายในไม่ดีแล้ว การประชาสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกก็จะได้ไม่ได้รับผลดีด้วย ฉะนั้นลักษณะการจัดประชาสัมพันธ์ที่จะสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนได้ดี จึงมีงานประชาสัมพันธ์ที่จะทำอยู่ 2 ทางคือ

1. สร้างกระแสความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน โดยมีจุดเริ่มต้นตั้งแต่ภายในสถาบัน และหลังไหลออกสู่กลุ่มประชาชน ท้องถิ่น ให้เป็นสายความสัมพันธ์ที่ดี
2. สภาพาสงของสังคมนั้น ได้คลี่คลายไปสู่ระบบต้องพึ่งพาอาศัยกันมากทุกที่ ดังนั้นการผูกมิตรกับเพื่อนบ้าน สร้างความนิยมด้วยการช่วยเหลือสงเคราะห์ สร้างความไว้วางใจกัน โดยคำนึงถึงความสงบสุขของเพื่อนบ้าน เชิญมาเลี้ยง มาเที่ยว จัดงานแข่งขันกีฬา วงดนตรี เหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกสถาบัน²

สรุปว่าการจัดประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน ควรจัดเป็นสองลักษณะคือ

1. การประชาสัมพันธ์ภายในโรงเรียน
2. การประชาสัมพันธ์ภายนอกโรงเรียน

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 111.

² ชม ภูมิภาค, หลักการประชาสัมพันธ์ หน้า 96.

การจัดประชาสัมพันธ์ภายในโรงเรียน

การประชาสัมพันธ์ภายในโรงเรียนตามแนวคิดของ เสริมวิทย์ ศุกเมธี มีวิธีการจัดได้ดังนี้

1. จัดเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานเดินหนังสือ เพื่อให้ทุกคนภายในโรงเรียนได้เซ็นรับทราบเรื่องราวต่าง ๆ จากฝ่ายบริหารของโรงเรียน
2. จัดเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ติดต่อโดยเฉพาะ ซึ่งมอบความรับผิดชอบให้แก่เจ้าหน้าที่ติดต่อสอบถามของแผนกประชาสัมพันธ์โรงเรียน
3. ในระดับสายวิชา ให้หัวหน้าสายวิชาเป็นศูนย์กลางติดต่อสื่อสารในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานในสายวิชาที่ตนรับผิดชอบ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้แก่ครู อาจารย์ ในสายวิชานั้น ๆ ได้ทราบ
4. จัดเครื่องขยายเสียงและท่อลำโพงเสียงไปตามห้องเรียนต่าง ๆ เพื่อแจ้งข่าวสารที่ต้องการให้ทราบอย่างรีบด่วน แผนกประชาสัมพันธ์เป็นผู้ประกาศให้ทราบ
5. ติดตั้งโทรศัพท์ภายใน ไปตามสำนักงานของสายวิชาต่าง ๆ หรือห้องพักของครูอาจารย์ในโรงเรียน
6. จัดทำแผ่นประกาศไว้ใกล้ ๆ กับโต๊ะ หรือสถานที่ครูอาจารย์เช่นชื่อลงเวลาปฏิบัติราชการในตอนเช้าหรือเย็น เพื่อแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้แก่ครูอาจารย์ได้ทราบ
7. จัดทำเป็นคำสั่งแจกเป็นรายบุคคล หรือกลุ่ม หรือคณะโดยให้หัวหน้าสายวิชาเป็นศูนย์กลาง และรับผิดชอบจัดทำคำสั่งไปแจ้งแก่ครูอาจารย์ในสายวิชาของตน
8. จัดทำหนังสือพิมพ์ อาจออกเป็นรายเดือนหรือรายเทอม
9. จัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์ออกเผยแพร่
10. จัดกิจกรรมพบปะสังสรรค์กันเป็นประจำ เช่นจัดให้มีกิจกรรมของหมู่คณะในทุกสัปดาห์ เชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยาย หรืออภิปราย ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เป็นประจำ
11. มีการประชุมกันอยู่เสมอ ทั้งในระดับสายวิชาและระดับโรงเรียน เมื่อต้นภาคเรียน ต้องจัดให้มีการสัมมนาขึ้น ในระหว่างครูอาจารย์อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

12. มีการประชุมนักเรียนอยู่เสมอ เพื่อชี้แจงแนะนำ ฝึกฝนอบรม ให้ประพฤติกปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม และแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้นักเรียนทราบ

13. จัดทำป้ายประกาศไว้ตามอาคารเรียนต่าง ๆ หรือสถานที่ซึ่งนักเรียนส่วนมากต้องเดินผ่านอยู่เสมอ

14. จัดกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน โดยให้ครูได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกับนักเรียนในขณะที่ยี่ปรึกษา และควบคุมดูแลกิจกรรมนั้น ๆ เช่น กิจกรรมชุมนุมทางวิชาการ ชุมนุมทางวัฒนธรรม และสังคม ชุมนุมสันตนาการ ชุมนุมอาสาพัฒนา ชุมนุมบันเทิงและดนตรี เป็นต้น

15. จัดให้มีผู้สำหรับแจ้งเรื่องราวต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

16. จัดชั่วโมง HOME ROOM ขึ้นในทุกวันศุกร์ เพื่อเปิดโอกาสให้อาจารย์และนักเรียนได้มีโอกาสพบปะชี้แจงแนะนำ อบรมนักเรียน และแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ของทางโรงเรียนที่ควรทราบ¹

สำเนียง ศรฤทธิ์ชิงชัย ได้กล่าวถึงงานประชาสัมพันธ์ภายในโรงเรียนที่ควรจัด บางข้อมีส่วนคล้ายกันกับที่กล่าวมาแล้ว แต่มีข้อที่แตกต่างไปอีกดังนี้

1. จัดตั้งสถานนักเรียน จะช่วยแก้ปัญหาเด็กเกเร และการชุมนุมกันประพฤติไปในทางที่ไม่สมควร
2. ประมุขพิเศษแก่ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ในวันเปิดภาคเรียน
3. จัดการถ่ายรูปและบันทึกภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ ในรอบปีของโรงเรียน
4. จัดการทัศนอาจร เพื่อให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น และมีโอกาสได้สังคมน้อยกว่าจะมีปีละครั้ง
5. จัดพิธีต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่นพิธีไหว้ครู พิธีแจกประกาศนียบัตร พิธีแจก

¹ เสริมวิทย์ ศุกเมธี, การมัธยมศึกษา (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ร่วมมิตร, 2520), หน้า 157 - 159.

รางวัลนักเรียนที่เรียนดี ในการจัดพิธีนี้ทางโรงเรียนจะต้องเชิญแขกผู้มีเกียรติและผู้ปกครอง มาเพื่อเป็นเกียรติ เป็นการกระตุ้นเตือนเร้าใจให้นักเรียนอื่น ๆ ต้องการกระทำความดี เพื่อชื่อเสียงต่อไป¹

การประชาสัมพันธ์ภายนอกโรงเรียน

การจัดประชาสัมพันธ์ภายในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างเดียวยังไม่ถือว่าเป็น การจัดประชาสัมพันธ์ที่สมบูรณ์นัก ทั้งนี้ควยเหตุว่าโรงเรียนจำเป็นต้องติดต่อกับบุคคลภายนอก เชิญผู้ปกครองนักเรียน องค์การของรัฐและของเอกชนอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้เกิดผล ตามความมุ่งหมายที่ได้กล่าวมาแล้ว เสริมวิทย์ ศุภเมธี ได้เสนอแนวทางในการจัดประชาสัมพันธ์ภายนอกโรงเรียนไว้ดังนี้

1. จัดให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ให้บริการในด้านการติดต่อสอบถามไว้ ประจำแผนกประชาสัมพันธ์
2. จัดทำแผ่นป้ายประกาศไว้ในที่บริเวณซึ่งมีบุคคลมาติดต่อกับโรงเรียน เพื่อให้เป็นที่ประกาศข่าวสารต่าง ๆ ของโรงเรียน
3. ใช้เครื่องขยายเสียงของโรงเรียน เป็นสื่อสารการติดต่อในเมื่อมีความ จำเป็นรับความติดต่อกับผู้ที่ตนต้องการเกี่ยวข้อง
4. จัดแหล่ง INFORMATION ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อต้องการค้นหา ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนักเรียน เช่นแผนกทะเบียนของโรงเรียน นักเรียน
5. ส่งจดหมายหรือทำเอกสาร เพื่อชี้แจงให้ประชาชนที่มาเกี่ยวข้องได้ทราบ เหตุการณ์และความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของโรงเรียน
6. จัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์เผยแพร่ เช่นหนังสือพิมพ์ของโรงเรียน เอกสาร- รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีภาค ประจำปีของโรงเรียน

¹สำเนียง สรตฤทธิงชัย, "นักประชาสัมพันธ์จำเป็นสำหรับโรงเรียนอย่างไร," นิตยสาร (มกราคม 2516): 6 - 7.

7. ขอความร่วมมือจากแหล่งสื่อสารมวลชนให้ช่วยแพร่ข่าวสารต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ประจำท้องถิ่น วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น ฯลฯ
8. จัดออกรายการโทรทัศน์ เช่น นำคณตรีของโรงเรียนออกแสดงทางโทรทัศน์ ฯลฯ
9. กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนที่จัดขึ้นควรร่วมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นด้วย เช่น จัดนิทรรศการ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาชมกิจการจัดงานวันเกิดของโรงเรียน จัดงานเทศกาลต่าง ๆ ของท้องถิ่น แล้วให้โอกาสประชาชนเข้ารับทำกิจกรรมนั้นด้วย
10. เปิดกิจกรรมต่าง ๆ โดยยอมให้ประชาชนร่วมเป็นสมาชิกได้ เช่น สโมสรคณตรี สโมสรกีฬาต่าง ๆ
11. จัดปฐกถา อภิปราย ในโอกาสต่าง ๆ และเชิญประชาชนในท้องถิ่นเข้าไปรับฟังได้ด้วย
12. จัดศูนย์บริการทางวิชาการขึ้นในสถานศึกษา เพื่อบริการสังคม เช่น ให้การฝึกอบรมทางวิชาชีพแก่ประชาชน ในสิ่งที่โรงเรียนสามารถบริการได้
13. เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้สถานศึกษา เพื่อกิจกรรมของสังคมตามโอกาสอันควร
14. ควรนำนักเรียนไปบริการสังคมในด้านต่าง ๆ เช่น อาสาพัฒนาชุมชน นำนักเรียนไปบริการงานกิจกรรมของสังคมและท้องถิ่น
15. จัดนำคณะครู อาจารย์ และนักเรียนไปทัศนศึกษาตามท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะให้ประโยชน์ด้านการศึกษาแล้ว ยังเป็นประโยชน์ในด้านการประสานสัมพันธ์กับประชาชนไปด้วย
16. จัดตั้งสมาคมศิษย์เก่าขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางสื่อสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับนักเรียนเก่า และควรจัดกิจกรรมเป็นประจำทุกปี เพื่อจะได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในการนำมาปรับปรุงกิจการบริหารโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น

17. ใช้เครื่องมือ โสตทัศนอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นสื่อกลางเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน เช่น ภาพนิ่ง ภาพยนตร์ วัสดุ

18. จัดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียนหรือประชาชน ได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์กับคณะอาจารย์ในโรงเรียนตามโอกาสอันควร¹

สำเนียง ศรีฤทธิ์ชิงชัย ได้เสนอแนวทางในการจัดประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนไว้ ส่วนใหญ่คล้ายกับแนวทางของ เสริมวิทย์ ศุภเมธี แต่มีข้อที่แตกต่างบ้างดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้ครูและผู้ปกครองได้มีการติดต่อสัมพันธ์กัน เพื่อทราบพฤติกรรมของเด็ก และเพื่อร่วมมือกันดูแลอบรมเด็ก

2. จัดตั้งคณะกรรมการประชาชน เพื่อให้เป็นที่ปรึกษาของโรงเรียน

3. จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู

4. สสำรวจประชามติ และความเห็นของบุคคลภายนอกกับโรงเรียนอยู่เสมอ

5. แกไขความเข้าใจผิดต่าง ๆ ที่เกิดแก่โรงเรียน เพื่อให้ประชาชนมองโรงเรียนในแง่ดี

6. นักประชาสัมพันธ์จะต้องเป็นตัวแทนของโรงเรียนในกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชนในท้องถิ่น และกิจกรรมนอกโรงเรียนทุกอย่าง²

แต่ตามที่เสนอแนะของ ชม. ภูมิภาค ได้แบ่งกลุ่มบุคคลที่โรงเรียนมีความจำเป็นต้องสร้างประชาสัมพันธ์ด้วย ดังนี้

1. สร้างประชาสัมพันธ์ด้วยความสัมพันธ์กับนักเรียน นักเรียนถือว่าเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่สำคัญยิ่ง การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน อาจทำได้ด้วยสิ่งต่อไปนี้

¹ เสริมวิทย์ ศุภเมธี, การมัชฌมศึกษา, หน้า 161 - 162.

² สำเนียง ศรีฤทธิ์ชิงชัย, "นักประชาสัมพันธ์จำเป็นสำหรับโรงเรียนอย่างไร,"

- ก. การสอนที่ดี
- ข. มีวินัยดี
- ค. ทำห้องเรียนให้น่าอยู่
- ง. รับฟังความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับสภาวะทั่ว ๆ ไปของโรงเรียน
- จ. จำชื่อเสียงนักเรียนได้ทุกคน
- ฉ. สอนนักเรียนให้รู้เรื่องของโรงเรียน
- ช. กิจกรรมเสริมหลักสูตร
- ซ. ทำการสำรวจชุมชน
- ญ. ให้บริการแก่ชุมชน เข้าร่วมช่วยเหลือในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน
- ค. ต้อนรับขับสู้แขกผู้มาเยือนโรงเรียน
- ต. เชิญประชาชนให้มาร่วมกิจกรรมของโรงเรียน¹

การสร้างประชาสัมพันธ์ด้วยความสัมพันธ์กับนักเรียนนี้ ไชยยศ เรื่องสุวรรณ² ได้กล่าวไว้ 3 ประการเหมือนกันกับ ชม ภูมิภาค คือ

- 1) การสอนที่ดี
- 2) มีวินัยที่ดี
- 3) ทำห้องเรียนให้น่าอยู่

2. สร้างประชาสัมพันธ์ด้วยการติดต่อกับผู้ประกอบการ

ชม ภูมิภาค กล่าวว่า วิธีดำเนินการเพื่อให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ประกอบการอาจทำได้ดังนี้

¹ชม ภูมิภาค, หลักการประชาสัมพันธ์, หน้า 288 - 299.

²ไชยยศ เรื่องสุวรรณ, การประชาสัมพันธ์หลักการและวิธีปฏิบัติ (กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์, 2522), หน้า 174 - 176.

ก. ให้ผู้ปกครอง ใ้มาเยี่ยมเยียนโรงเรียน เช่น เชิญพบปะหารือ
เชิญประชุม เชิญสอนวิชาพิเศษที่ผู้ปกครองมีความสามารถ

ข. ครูไปเยี่ยมบ้านนักเรียน

ค. เสนอรายงานผลการเรียนของเด็กให้ผู้ปกครองทราบ

ง. ตั้งคณะกรรมการศึกษา มีการประชุมปรึกษาหารือกันเป็นประจำ

จ. ตั้งสมาคมผู้ปกครอง¹

3. สร้างประชาสัมพันธ์ด้วยความร่วมมือกับชุมชน

ชม ภูมิภาค กล่าวว่า การสร้างประชาสัมพันธ์ด้วยความร่วมมือกับชุมชน
อาจทำได้หลายแบบ เช่น

ก. การติดต่อเป็นส่วนตัว

ข. ติดต่อกันด้วยการเขียน เขียนแสดงความยินดี ความเสียใจ ตาม

โอกาสต่าง ๆ

ค. ติดต่อสัมพันธ์กับองค์การต่าง ๆ ในชุมชน การเป็นสมาชิกและร่วม

ในกิจการทางสังคม วัฒนธรรม สวัสดิการ และศาสนา

ง. การจัดกลุ่มเพื่อการศึกษาของผู้ใหญ่

จ. การติดต่อกับหนังสือพิมพ์ เมื่อมีกิจกรรมของโรงเรียน ควรจะเชิญ
หนังสือพิมพ์ร่วมด้วย ครูควรจะมีความรู้ในเรื่องข่าว การเขียนข่าวเพื่อหนังสือพิมพ์

ฉ. ให้การสอนเกี่ยวกับชุมชนให้มากที่สุด²

๕.3 ไชยยศ เรื่องสุวรรณ ได้กล่าวถึงการสร้างประชาสัมพันธ์กับชุมชนไว้สั้น ๆ
ว่า "การมีส่วนร่วมในกิจการชุมชนนั้นมีคุณค่าโดยตรงต่อการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน
ครูสามารถจะกระตุ้น ชักจูง ให้ชาวบ้านได้เข้าใจในโครงการของโรงเรียน และเกิด

¹ชม ภูมิภาค, หลักการประชาสัมพันธ์, หน้า 291 - 292.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 294 - 296.

ทำที่ที่ดีด้วย ครูสามารถจะป้องกันความเข้าใจผิดต่าง ๆ ได้"¹

4. สร้างประชาสัมพันธ์ด้วยความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน

การประชาสัมพันธ์ภายนอกก็ ย่อมอยู่บนรากฐานของการประชาสัมพันธ์ภายในดี แต่ในขณะเดียวกัน ถ้าภายในแตกแยก ย่อมจะหวังผลที่ดีไม่ได้²

การประชาสัมพันธ์ภายในไม่ดีขึ้น เกิดจากการขัดแย้งกันภายในโรงเรียน ซึ่งการขัดแย้งกันนี้ ชม ภูมิภาค กล่าวว่า อาจเกิดจากการขัดแย้งระหว่างครูด้วยกันเอง เช่น ครูนิทากัน แบ่งเป็นพรรคเป็นพวก อิจฉาริชยา เอารัดเอาเปรียบ หลีกเลียงความรับผิดชอบหรืออาจเกิดจากขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่บริหาร เช่น ไม่ปฏิบัติตามนโยบาย ไม่ปฏิบัติตามลำดับชั้นในการเสนอความคิดเห็นและร้องเรียน บางครั้งความขัดแย้งเกิดจากความขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่ คณงาน ภารโรง ชม ภูมิภาคได้กล่าวต่อไปว่า เพื่อเป็นการป้องกันการขัดแย้งภายในดังกล่าว ควรจะปฏิบัติดังนี้

- ก. พร้อมทั้งจะชมเชย ความสำเร็จของเพื่อนร่วมงาน
- ข. จงแสดงให้เห็นว่า ครูได้เข้าใจในความสำคัญของงานของทุกคน
- ค. จัดการสอนแบบเป็นทีม เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครูได้ดี
- ง. ควรมีการพบปะกับครูจากโรงเรียนที่นักเรียนของเรามาหรือไปเรียนต่อ
- จ. ควรมีการจัดงานสังสรรค์ เป็นครั้งคราวแบบกันเอง
- ฉ. ให้ตั้งฝ่ายบริหารและเสมียนพนักงานได้มีส่วนร่วมกันในงานสังคมต่าง ๆ
- ช. เมื่อจะพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ ควรจะได้ปรึกษากับครูทุกคนที่สอน

ชั้นนั้น ๆ

- ซ. ขอรับคำปรึกษาหารือซึ่งกันและกันในปัญหาต่าง ๆ
- ด. ในการสอนบางครั้งอาจเชิญเสมียน หรือฝ่ายธุรการร่วมในการสอนด้วย

¹ ไซยต เรื่องสุวรรณ, การประชาสัมพันธ์หลักการและวิธีปฏิบัติ, หน้า 178.

² เรื่องเดียวกัน.

๗. ให้เห็นความสำคัญของฝ่ายธุรการ¹

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว สิ่งที่โรงเรียนน่าจะพิจารณาจัดทำเพื่อประชาสัมพันธ์โรงเรียน และเป็นการให้การศึกษา ให้ประสบการณ์พิเศษแก่นักเรียนไปในตัวคือ

1. การแข่งขัน และการประกวด (contest) เช่นการแข่งขันกีฬา กรีฑา การโต้วาที การอภิปราย การประกวดกิจกรรมทางศิลปะ การแสดงงานฝีมือต่าง ๆ

2. การแสดงละครและดนตรี (Entertainments)

3. งานสังคม (social affairs) เช่นจัดเลี้ยงอาหารที่โรงเรียนในโอกาสต่าง ๆ โดยเชิญผู้ปกครองมาร่วมด้วย เป็นการฝึกนักเรียนให้รู้จักเข้าสังคม

4. การออกวารสารนักเรียน (Student Publications) เป็นการฝึกให้นักเรียนหัดเขียน และเป็นการแสดงความคิดเห็นอย่างสุภาพเหมาะสม, ผู้บริหารควรมีใจกว้างพอที่จะสนับสนุน และมีความสามารถพอที่จะดูแลบริการให้กิจการอยู่ภายในขอบเขตที่ตั้งงาม

5. สโมสร หรือชุมนุมต่าง ๆ ของนักเรียน (clubs and societies) โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนจัดตั้งชุมนุมต่าง ๆ ขึ้นเช่น ชุมนุมภาษาไทย ชุมนุมดนตรี หรือสโมสรอย่างอื่น เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

6. สภานักเรียน (Student Council) ควรให้นักเรียนจัดตั้งสภานักเรียน เพื่อให้มีส่วนร่วมปกครองกันเอง (Student Government) ตามวิธีการแบบประชาธิปไตย โดยมีครูมาร่วมในฐานะที่ปรึกษา

7. การประชุมนักเรียน (Assembly programs) โรงเรียนควรมีการประชุมฝึกอบรมและให้ความรู้แก่นักเรียนเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละครั้ง การประชุมควรเป็นไปในลักษณะอบรมจรรยาบรรณและวัฒนธรรม หรืออาจมีปรากฏการณ์ให้ความรู้พิเศษเป็นครั้งคราว

8. การทัศนจร (sight-seeing tours)

¹ชม ภูมิภาค, หลักการประชาสัมพันธ์, หน้า 299.

9. พิธีรับประกาศนียบัตร (Commencement programs)

เป็นความจำเป็นที่โรงเรียนควรจัดทำทุกปีการศึกษา เพื่อแจกรางวัลนักเรียน เรียนดี รางวัลความสามารถพิเศษ และประกาศนียบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษามีสุดท้ายของ โรงเรียน เป็นการให้เกียรติคนดี และกระตุ้นให้นักเรียนปัจจุบัน พยายามสร้างชื่อเสียง ให้โรงเรียนไปในตัว¹

ดังนั้นในการศึกษาเพื่อทำการวิจัยต่อไปนี้ ผู้วิจัยได้ประมวลหลักการแนวคิด ต่าง ๆ จากบุคคลที่ได้กล่าวถึงมาทั้งหมด นำมาสร้างเกณฑ์ในการพิจารณาการจัดประชาสัมพันธ์โรงเรียนดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์เกิดจากความสัมพันธ์อันดีของบุคลากรของโรงเรียน
2. การประชาสัมพันธ์เกิดจากความสัมพันธ์กับนักเรียนและศิษย์เก่า
3. การประชาสัมพันธ์เกิดจากความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และชุมชน
4. การประชาสัมพันธ์เกิดจากความสัมพันธ์กับกลุ่มบุคคลและสมาคมวิชาชีพ

ต่าง ๆ

5. การประชาสัมพันธ์โดยการใช้กิจกรรมนักเรียน, งานประจำปี และบริการของโรงเรียน

6. การประชาสัมพันธ์โดยใช้เอกสาร สิ่งพิมพ์ และสื่อมวลชน

¹Leslie W. Kinderd, School Public Relations, p.269-284.